

SynHør-bladet

25. årgang

Nr 3 - 2016

Sommer i Flåm

Foto: EOJ

God sommer!

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3
Årsmøte Lshdb Midt Norge/ Nordland	4
Inger Britt Paulsen 60 år	5
Årsmøte Lshdb Oslo/ Akershus/ Østfold	6
Årsmøte Lshdb avd. Buskerud	6
NM i sjakk for synshemmede	7

Esther Hansen til minne	8
Til minne om Ole Reinemo	8
Mitt liv med førerhund	9
Døv politiker leia utvalsmøte	10
Hvordan jeg ble politiker	11
Her blir August konfirmert	12
Holmenkollstafetten 2016	14
Ski for Light i Shanty Creek ved Bellaire, Michigan, Usa	16

Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen
Tlf: 402 34 452
E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan
Tlf: 72 88 94 01
E-post: ka-k-eng@online.no

Styremedlem: Bibbi Hagerupsen
Tlf: 960 46 065
E-post: bibbihagerupsen@lshdb.no

Styremedlem: John Sandell
Tlf: 915 45 424
E-post: johnsandell44@gmail.com

Styremedlem: Hege Dahlen
Tlf: 970 01 093
E-post: hebedahl@online.no

1. varamedlem: Odd Paulsen
2. varamedlem: Sissel H. Markhus

SynHør-bladet
Redaktør: Erik Olav Johansen
SMS. 402 34 454
E-post: erik@lshdb.no

Adresse:

LSHDB
Skippergata 33
0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no
Internett: www.lshdb.no
Tlf: 22 41 34 24
Mobil: 95 94 93 57

Daglig leder: Karin Andvig

**Kontoret er åpent annenhver onsdag
og hver torsdag og fredag.**
Kontoret ligger i 5. etasje.

Trykk: Rycon AS

Opplag 330 stk

Styrets hjørne

Av John Sandell, Styremedlem

Hei,
nå er det min tur til å skrive noen ord i denne spalten, «Styrets hjørne». Det er ikke så lett å skrive denne gangen. Det er så mange oppgaver å løse, og mye å stri med.

Blant annet tolk/ledsager-saken har opptatt mye tid. Det er blitt gjennomført mange møter innenfor de ulike gruppene som jobber med denne saken. Noen av LSHDB styremedlemmer har deltatt i disse gruppene. Gruppene har ulike syn på tolk/ ledsager spørsmålet. Det er ikke så lett å forstå hva de egentlig vil og hva som er målet.

Men uansett, om dere LSHDB medlemmer har fått avslag på tolk/ ledsager bestillingen så send et skriv til LSHDB kontoret om avslaget. Vi må kjempe hardt for å holde på den gamle ordningen som vi mener er til det beste for oss.

Stå på.

Vel, nå er mai måned slutt og vi er nå ut i juni. Det har vært en flott mai med ulike arrangementer og med mange fridager. Noen har vært med på Hol-

menkollstafetten, et flott opplegg med ulike sammenkomster rundt omkring før, under og etter løpet. Godt gjort av dere som stilte opp.

Det var flere konfirmasjoner enkelte helger. Mitt barnebarn ble konfirmert 7. mai. En flott, festlig og trivelig sammenkomst med familie og venner.

På samme tidspunkt ble det spilt NM i sjakk for synshemmede i Hurdal. Jeg ikke fikk delta denne gangen. Men Kari Kristine Engan og Tormod Prytz deltok og gjorde det godt.

Som nevnt har mai måned vært en flott måned med sol og varme. Det håper jeg vi også skal ha under årets sommertreff ved Fornebu Hotell. Det skjer i siste uken av juni og i begynnelsen av juli. Kontoret har sikkert sendt ut dokumenter, program og diverse papirer.

Vi skal ha landsmøte og likepersons-kurs i 2 dager, båttur i Oslofjorden og rebusløp. Distriktslagene har ansvaret for underholdningen om kveldene. Så dette blir nok et spennende sommertreff. Med sol og varme.

Med dette ønsker jeg medlemmene og leserne en riktig god sommer, enten hjemme, på fjellet, ved sjøen eller en utenlandstur.

Kos dere og ta godt vare på hverandre.

Sommerhilsen fra John Sandell, styremedlem

Årsmøte LSHDB Midt-Norge/ Nordland

Innsendt av Kari K. Engan

LSHDB Midt-Norge/Nordland
Landsforbundet for kombinert syns-
og hørselshemmede/døvblinde.

Årsberetning for 2015.

Styret:

Leder	Ragnhild Håbjørg
Sekretær	Nora Noteng
Kasserer	Kari Kristine Engan
Styremedlem	Mindis Sveen
Styremedlem	Ingrid Alme Bjerkli
Varamedlem	Per Jostein Skjager

Revisor: Knut Loe Dønnessen.

I 2015 er det holdt 2 styremøter. I tillegg har det foregått en del styrearbeid pr. e-post og telefon.

Årsmøte fant sted 16. april på Sandmoen Kro, Trondheim.

Medlemstall.

**Møre og Romsdal: 7 ordinære,
1 familie-, 2 støttemedlemmer**

**Sør-Trøndelag: 10 ordinære, 4 familie,
8 støttemedlemmer**

**Nord-Trøndelag
3 støttemedlemmer**

**Nordland: 3 ordinære, 4 familie-,
2 støttemedlemmer**

Tilskudd.

I 2015 fikk LSHDB Midt-Norge/ Nordland tilskudd fra følgende:

Buf.dir via LSHDB	kr 10 580,-
Trondheim kommune	« 5 000,-
Ålesund kommune	« 3 000,-
Tilsammen	kr 18 580,-

Tilskuddene ble brukt til møter, kurs, høsttur og representasjon.

Medlemsmøter.

Det har vært fire medlemsmøter, alle på "Vaskeriet", Bispegt. 9, Trondheim. Tre av medlemsmøtene har vært et samarbeid mellom foreningen, Kontaktklubben for døvblinde i Trondheim, Rådgivningstjenesten for døve og døvblinde og Dagtilbud for døve og døvblinde i Trondheim.

Høsttur til Vauldalen Fjellhotell i Brekken. På programmet var dagsturer til Funæsdalen og Røros, en kveld i Voldalskoia med underholdning samt en kveld med kåseri om Brekkens historie.

Julebord 5. desember på Sandmoen Kro, Trondheim. Vi var samlet i eget, godt opplyst rom slik at vi unngikk støy fra andre gjester. Det er mye lettere for medlemmene å kommunisere i rolige omgivelser.

Brukermedvirkning, møter og representasjon.

Det er både fokus på og påbudt med brukermedvirkning på individ – og systemnivå i offentlige etater og instanser. Flere av styremedlemmene deltar aktivt i brukerråd og utvalg. Dette er viktig arbeid for å øke døvblindes mulighet til full deltakelse i samfunnet.

I de senere årene har tendensen vært at rettigheter og tjenestetilbud til døvblinde reduseres. Dette gjør at stadig mer tid og ressurser brukes på å stoppe denne utviklingen. Her ønsker styret å trekke fram en sak som påvirker døvblindes hverdag negativt: 17. juli 2012 innførte NAV nye retningslinjer for innvilgning av tolk –

ledsagerhjelp til døvblinde.

Dette førte til en rekke avslag på tolkebestillinger, noe som igjen medførte økt isolasjon og dårligere livskvalitet. LSHDB og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB) sentralt arbeider svært hardt for å erstatte de nye retningslinjene med de gamle.

Til tross for mange brev og møter med departement, direktorat og NAV, har vi ennå ikke nådd målet å få tilbake det gamle rundskrivet.

Laget er tilsluttet Studieforbundet Funkis (SF) Sør-Trøndelag, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) Sør-Trøndelag og FFO Trondheim.

Økonomi.

Økonomien er styrket av at laget er

registrert i Frivillighetsregisteret og tilsluttet ordningen med Grasrotandelen. I 2015 mottok laget kr 8 641,69. Regnskapet viser et underskudd på kr 4 872,81. Egenkapitalen pr. 31.12.2015 er kr 25 043,88.

Oppsummering.

Takk til våre samarbeidspartnere for tilskudd, støtte og hjelp!

Takk også til medlemmene for deltakelse på våre aktiviteter!

Trondheim, 8. februar 2016.

Styret i LSHDB Midt-Norge/Nordland,

Ragnhild Håbjørg (sign) Ingrid A. Bjerkli (sign) Mindis Sveen (sign) Kari K. Engan (sign) Nora Noteng (sign) Per J. Skjager (sign)

Inger Britt Paulsen 60 år

Så har den ungpikeaktige damen, Inger Britt Vassbotn Paulsen nådd den anstendige alderen. Hun ble født den 2. juni for 60 år siden i Drammen, og er oppvokst i Mjøndalen. Inger Britt gikk på Skådalen døveskole i 10 år, og videre 3 år på yrkesskolen i Stavanger.

Deretter bar det over fylkesgrensen til Telemark. Der bosatte hun seg med en vaskeekte telemarksgutt, vår egen utmerkede styremedlem, Odd Paulsen. Resultatet ble 2 fine døtre og etterhvert 4 barnebarn, 3 jenter og 1 gutt.

I tillegg til morsrollen og som en god hustru jobbet hun i systuen på et sykehus, og som renholder hos ISS.

Inger Britt Paulsen er en usedvanlig dame med sjeldent godt humør. Hun

er godt likt av alle med sine spøkefulle kommentarer, humoristisk sans og livlige fremtoning. Det merker vi godt, vi som har vært sammen med henne på LSHDBs arrangementer gjennom mange år.

Vi ønsker derfor Inger Britt lykke til med dagen som feires den 2. juni.

Årsmøte i LSHDB Oslo/ Akershus og Østfold

Innsendt av Sissel H. Markhus

Lshdb distriktslaget Oslo/ Akershus og Østfold hadde sitt 13. ordinære årsmøte torsdag 14. april i leide lokaler i Oslo. 8 medlemmer og 7 støtte-medlemmer var tilstede, samt møteleder Bjørn Egil Hammerlund.

Før årsmøtet startet spiste vi marinert kylling og reker på spyd med salat og foccaciabrød med aioli.

Kl. 18:00 begynte årsmøtet. Det gikk greit å komme gjennom agendaen, og vi ble ferdig på en time. Sissel H. Markhus ble gjenvalgt som leder, Inger Kr. Hauge fortsetter som kasserer og John Arne Torstensen ble valgt som ny sekretær.

Vi takker Anette Aarnes som har gjort en god jobb som sekretær for lokallaget i 2 år. Hun er hjertelig velkommen tilbake igjen ved en senere anledning.

Som avslutning av årsmøtet hadde vi sosialt samvær med kaker og kaffe/te.

Det var en hyggelig kveld som ble avsluttet ved 21 tiden.

Hilsen fra distriktslaget Lshdb Oslo/Akershus og Østfold

Fra v: Sissel Markhus, John Arne Torstensen og Inger Kristin Hauge

Et lite utvalg av kveldens servering

Årsmøte i LSHDB avd Buskerud

Årsmøtet i LSHDB avd Buskerud ble holdt i «Stallen» ved Eikholtssenteret.

Møteleder Åshild loset oss gjennom sakslisten. Årsberetning og regnskap ble godkjent.

Med lite midler har vi likevel gjennomført flere aktiviteter. Utenom de faste månedlige treffene med kaffekos og loddssalg har noen av oss deltatt i aktiviteter som Achilles Norway arrang-

erer, samt Ski for Light i Usa. Julebordet hadde vi i Sandefjord på Scandic Park Hotel.

Et besøk på hvalfangstmuseet ble det også tid til.

Det nye styret består av:

Leder, Harald Vik, nestleder Magnus Baal, styremedlem Åshild Johansen, styremedlem Erik Johansen, kasserer Aslaug Kibsgård. Bilagsrevisor Brith Korneliussen.

NM i sjakk for synshemmede 2016

Innsendt av John Sandell

Norske synshemmedes sjakkforbund

NM i sjakk for synshemmede 2016

Norske Synshemmedes Sjakkforbund (NSSF) arrangerte sitt årlige norgesmesterskap og det fant sted på Hurdal syn- og mestringscenter 5. - 8. mai med 18 deltakere fordelt på 3 klasser.

Det var ingen tvil. Kai-Roger Johansen innfridde favorittstempelen og er Norgesmester i sjakk for synshemmede for 2016. Kolbjørn Bø og Magne Bolme tok klare seire i henholdsvis klasse B og klasse C. De ønskes velkommen til henholdsvis klasse A og B i 2017. Vi hadde 3 debutanter i år som alle plasserte seg i toppen i klasse C. Beste debutant ble Sturle Svendal. Vi håper de har lyst til å delta også neste år fordi de bidro med mye positivt både på og utenfor brettet.

Det 47. NM i sjakk for synshemmede, Turneringsleder: Johs. R. Kjekken.

Sluttstilling

Klasse A

**Norgesmester: Kai-Roger Johansen
5 p**

2. Sverre Fuglerud og Per Ivar Norum 3,5 p
4. Oddvar Øyan 2 p
5. Tormod Prytz 1 p
6. Otto Prytz 0 p

Klasse B

1. Kolbjørn Bø 4,5 p
2. Arild Øyan 3,5 p
3. Magnus Strand 3 p
4. Reidar Anderssen 2 p
5. Steinar Volden 1,5 p
6. Kari Kristine Engan 0,5

Klasse C

1. Magne Bolme 5 p
2. Sturle Svendal 3 p og 5 i kvalitet
3. Roy Austerslått 3 p og 4 i kvalitet
4. Inge Fiskvik 2 p
5. Villy Jakobsen 1,5 p
6. Solveig-Marie Oma 0,5

Som vi ser av resultatlisten har følgende av våre medlemmer deltatt: Kolbjørn Bø, Tormod Prytz og Kari Kristine Engan. Vi gratulerer Kolbjørn med seier i klasse B og opprykk til klasse A i 2017.

Red.

Esther Hansen til minne

Esther Hansen, født 21. februar 1922, og døde 3. april etter et kort sykeleie. Hun bodde i Trondheim, var enke med to sønner, barnebarn og oldebarn. Hun flyttet på Havsteinekra 11 i Trondheim, omsorgsboliger for døde og døvblinde, fra det åpnet i 2007.

Hun bodde sine siste to uker på Havstein Helse og Velferdssenter. Hun var glad i å lese lydbøker. Hun var også meget flink med håndarbeid, og da spesielt med å sy og å strikke.

Esther var medlem av Blindeforbundet, Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/ Døvblinde

(LSHDB) og Foreningen Norges Døvblinde (FNDB).

Hun var svært interessert i organisasjonene og deltok aktivt både på kurs, turer, sommerstevner og medlemsmøter. Esther var positiv og deltok aktivt for at vi døvblinde skulle få det beste ut av dagen og situasjonen.

Takk for alle gode minner gjennom mange år.

Vi lyser fred over Esthers minne

Styret i LSHDB Midt-Norge/ Nordland

Ragnhild Håbjørg
Leder

Til minne om Ole Reinemo

Av Sissel Markhus

Ole Reinemo ble født den 14.4.1925 og døde den 18. mai. Minnegudstjenesten ble holdt i Oslo Døvekirke i en fullsatt sal mandag den 30. mai.

Ole Reinemo ble medlem i LSHDB sentralt for 12 år siden da han fikk problemer med synet og var döv. Han var aktiv i distriktslaget Buskerud da han bodde i Drammen, men for 10 år siden flyttet han til Oslo i en leilighet ved døvekirken. Dermed fikk distriktslaget LSHDB Oslo/Akershus og Østfold gleden av hans medlemskap.

Vi har mye sosialt samvær med forskjellige temaer, og vi har utflukter 4-6 ganger i året. Ole var alltid med oss på sosialt samvær. Han deltok på vårt siste årsmøte den 14. april. Det var den dagen han hadde bursdag og ble 91 år. Det ble kake og kaffe et-

ter årsmøtet og alle gratulerte ham.

Han var like blid og positiv som han alltid har vært. Vi kommer til å savne ham. Takk for alt, Ole.
Hvil i fred.

En varm hilsen fra distriktslaget
LSHDB Oslo/Akershus og Østfold.

Foto: Reidun Bjerke

Mitt liv med førerhund

Av Hege Beathe Dahlen

Jeg har nå hatt førerhunden Texas i 8 måneder. Det føles som om jeg har hatt henne enda lenger enn bare 8 måneder.

Det å ha en førerhund har gitt meg en stor frihet med henhold til å dra på turer i nærmiljøet, turer litt lenger enn i Oslo sentrum og ved alle de vakre parkene rundt omkring.

Det er jo litt skummelt å dra ned i sentrum når man ikke ser og hører så godt, det byr på endel utfordringer. Men samtidig gir det meg en stor mestringsfølelse å klare dette sammen med Texas.

Hun får kommando ord og leder meg dit vi skal og hun jobber som bare det.

Texas får også gå på turer uten selen sin og da går jeg med den hvite stokken min. Hun er en utrolig morsom hund å jobbe med. Jeg jobber mye med lydighet, hun elsker å hente og bære ting og er en glad og veldig trygg hund.

Vi har nettopp vært på en førerhund samling og det ga mersmak for meg. Dette er gøy!

Ønsker dere alle en fin og varm sommer !

Døv politiskar leia utvalsmøte

Av Randaberg.kommune.no

Det var historisk i kommunestyresalen mandag kveld, då arbeidarpolitikaren Bjarte Bø-Sande, som er døv frå fødselen av, for første gong leia eit politisk utvalsmøte i Randaberg kommune.

Det skal vere første gong at ein døv person har leia eit politisk utvalsmøte i Randaberg, og heller ikkje døveforbundet har høyrte om noko liknande i landet.

Eplet og stammen

Far til Bjarte Bø-Sande (45), Knut Bø Sande, var ordførar i Randaberg for KrF frå 1982 til 1985.

Så vidt eg veit, har ingen døve politikarar tidlegare leia eit møte i eit politisk utval, opplyser generalsekretær Bjørn A. Kristiansen i Norges Døveforbund.

Etter at Anita Egeli (Frp), leiar i råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne (MNF), meldte forfall til siste møtet, var det nestleiar Bjarte Bø-Sande sin tur til å entre leiarstolen.

Korleis var det å leie utvalsmøtet?

- Eg synest det var veldig spennande, samtidig kjente eg at eg var litt nervøs under møtet. Det er uansett

viktig å sette seg godt inn i papira på førehand, forstå kva som står der og forstå formuleringane i teksten.

- Dette ga meirsmak. Det var spanande og kjekt å leie møtet. Eg kunne absolutt ha gjort det igjen, sa Bjarte Bø-Sande etter å ha skrive seg inn i historiebøkene.

Tidleg politisk interesse

Bjarte Bø-Sande har vore politisk interessert sidan rett før tenåra.

- Eg var opptatt av kva som skjedde der ute i verda, og etter kvart meir opptatt av kva som skjer både lokalt og nasjonalt – det er nettopp alt politikken handlar om, seier han.

- Eg ville eigentleg inn i politikken tidleg i livet, men var litt tvilande på grunn av høyreevna mi. Men då eg fekk ein førespurnad frå Randaberg Arbeiderparti i 2014 om å stille til val i 2015, forstod eg at høyreevne tel ingenting der.

Eg er glad for at eg sa ja til dette, og vart vald inn i politikken etter kommunevalet 2015. Det er blitt mykje nytt å lære, og det er sikkert bra å kome seg utanfor komfortsona også.

Hvordan jeg ble politiker

Av Bjarte Bø-Sande

Jeg har vært interessert i politikk siden jeg var tenåring, og det kommer fra familien. Far var ordfører, og jeg drømte mange ganger om at jeg skulle være en politiker. Men jeg følte denne drømmen fremdeles var fjern fordi jeg ikke fikk en plass i politikken. Jeg fant tidlig ut at jeg er den typen som liker å snakke om politikk, og det er mange saker som jeg lett kan bli engasjert i. Jeg har latt meg glede over det positive i politikken, og også latt meg provosere over urettferdighetene som menneskene opplever.

Jeg har fått mange tilbakemeldinger om at jeg kunne være en politiker, men jeg bare lo det vekk.

Fordi jeg visste at det ville bli en lang vei til å være en politiker. Det var en tid da det herjet som verst i debattene og med media rundt NAV sitt omstridte rundskriv som ville splitte folk og ledsaging i to.

Jeg ble ganske påvirket da en person skrev i en mail til meg og en i gruppen om at hun hadde fått en kommentar fra en politiker: "Du må bli politiker for å kjempe for din sak". Jeg tenkte "Denne politikeren har et poeng. Men hvordan kan man bli en politiker?"

I 2011 deltok jeg i TV programmet «Ingen grenser» med Lars Monsen. Jeg mottok derfor en del venneforespørsler i facebook. Jeg la inn innlegg med politisk innhold på facebookprofilen min. Dette sluttet jeg aldri med. En høstkveld i 2014 fikk jeg en forespørsel fra en facebookvenn som er et sentralt medlem i Randaberg Ap om å stille meg til

kommunevalget i 2015. Jeg var alltid en borgerlig velger, så dette kom overraskende på meg. Jeg takket for interessen og ville tenke litt, og rådføre meg med faren min. Selv om familien er tradisjonelt borgerlig, fikk jeg støtte med en liten advarsel fra min far, gamleordføreren: Vær forberedt på å lese tykke sakspapirer! Jeg takket ja til å stille til valg. Jeg måtte derfor først melde meg inn i Ap. Da skjønte jeg at det ikke var så vanskelig å bli politiker. Det er bare å tegne inn et medlemskap i et parti, og man får invitasjoner til møter. Der kan man få tilbud om å stille til valg.

Jeg fikk ikke en fast plass i kommunestyret, men som 6. vara for partiet mitt der. Likevel fikk jeg en plass i et utvalg for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Partiet var interessert i at jeg skulle ta lederposisjonen. Men jeg valgte å være nestleder siden jeg var ny i politikken og jeg ville studere hvordan møtene holdes. Det var litt ulikt fra de møtene der jeg har et annet verv, men som er mer formelt. Et halvt år senere meldte hun som var møteleder forfall, og jeg måtte steppe inn som møteleder. Det ble en utfordring for meg. Jeg måtte sette meg inn i sakene i saklista og lage et sammendrag for hver av sakene. Jeg ga folkene sammen-draget på forhånd, og leste opp det samme under møtene.

Jeg ble litt overrasket over de gode responsene jeg fikk etter møtet. Det var kjekt å se de positive tilbakemeldingene fra mange, blant fra minst to av stortingsrepresentantene i ettertid.

Dette er et skritt fram, ikke bare for døve, men også for døvblinde.

Her blir August konfirmert

Av Kaja Skatvedt, Vårt Land

August Bragdø Hodnemyr har lagt seg ned sammen med presten og gjestene. I gulvet kjenner de musikken vibrere.

Lysene på alteret i Tomaskirken er tent. Gjестene er på vei inn, i bunader og dress. Alle får beskjed om å ta av seg skoene, føttene skal brukes til å sanse.

Inne i kirken står stolene i en stor ring. I midten ligger det puter. Gjестene setter seg. Det er Augusts familie, i tillegg til venner og ansatte fra internatet der han bor. I taket blinker lysorgelet i takt med bassen som vibrerer gjennom gulvet. August trilles inn av tvillingbroren Teodor.

Augusts mor, Katrine Bragdø, og prest Marco Kanehl forteller Vårt Land om en uvanlig konfirmasjon for en 15-åring som ikke er som konfirmanter flest.

August er døvblind og multihandikappet. Han fikk hjernehinnebetennelse da han var et halvt år gammel, og sykdommen gav ham en alvorlig hjerneskada. Han hører og ser, men kan ikke tolke sanseinntrykkene sine.

– Ved å oppleve det samme som August, kan gjestene også forstå hans opplevelse bedre.

Marco Kanehl, prest i Tomaskirken

Vannvegg

Marco Kanehl tar Vårt Land med til konfirmasjonssøndagen til August i Tomaskirken i Andebu i Vestfold – verdens første sansekirke og en del av stiftelsen Signo. Her er det de

døvblindes behov som kommer i første rekke.

Marco Kanehl velsigner August, slik man gjør med alle konfirmanter. De har øvd på det mange ganger, slik at August vet hva som skal skje. Foto: Sigmund Woie Aarhaug.

August Bragdø Hodnemyr kjenner presten godt. De har vært sammen flere ganger for å forberede konfirmasjonen. August vet hva som skal skje. Først tenner de lys i en sandkasse, så kjenner de vannet renne ved vannveggen.

– Den som drikker dette vann skal aldri tørste mer, forteller presten og leser bibelverset fra steinveggen. August kjenner dråpene mot huden. Alle gjør det samme. Det blir en vandrende konfirmasjon.

Nytt perspektiv

Teodor løfter broren opp fra rullestolen. Med litt hjelp blir August lagt på gulvet på tre puter. Broren legger seg på venstre side, presten på høyre. Noen av gjestene legger seg også ned. Musikken starter, og rytmen brer seg i det spesiallagde gulvet. Presten gjør dansende bevegelser med armene i luften; følger Augusts armbevegelser. Konfirmanten lager lyder, høres fornøyd ut.

Etter det første musikkstykket inviterer presten alle til å komme ned på gulvet.

– Ved å oppleve det samme som August, kan gjestene også forstå hans opplevelse bedre. Det er noe helt annet å kjenne det selv på kroppen, være med, dele øyeblikket. Vi kan ikke bare forstå det intellektuelt, man må kjenne og føle det, forteller Kanehl.

En dresskledd mann er først, mammaen til August legger seg langflat, to bunadskledde, unge jenter tar plass, søskenbarn, familie. Flere ler og smiler. Noen holder øyne lukket.

Da gjestene la seg ned på gulvet og kjente vibrasjonene fra musikken, fikk de litt mer innblikk i hvordan August har det og tenker. Foto: Sigmund Woie Aarhaug.

Alle synger salmen «Måne og Sol» med tegnspråk og lyd. Så ber de Vår far, før «Twin Peaks» spilles over anlegget. Musikk med rytmer som kjennes godt i gulvet, er viktig. Konfirmasjonen skal være en fysisk opplevelse og et fellesskap. Så er det velsignelse, før seremonien ender ved døpefonten.

Fellesskap

– I Den norske kirke er konfirmasjon i dag en velsignelse og en forbønn. Det er det samme for alle konfirmanter.

August trengte ikke å be selv. Vi ba for ham, forteller Kanehl noen dager etter konfirmasjonen.

August fikk et trekors første gang han kom til konfirmasjonsundervising. Det er laget av mykt treverk og kan gjerne utforskes med munnen, noe som er viktig for August. Foto: Sigmund Woie Aarhaug.

Han synes selv denne typen tilrettelagt konfirmasjon også er teologisk interessant.

– For hva er det å være kristen? Det kan være fint å kunne bekjenne seg til troen, si trosbekjennelsen og så videre. Men i en slik konfirmasjon ser vi at det viktigste ikke er hva vi klarer å gjøre selv, men hvordan Gud møter oss. Gud gir oss liksom en riktig god klem og fellesskapet med andre kristne bærer oss. Det kan være nok, sier presten.

Han har hatt flere konfirmasjoner i Tomaskirken, for beboere på Signos senter i Andebu. Alle helt forskjellige.

– Det ble på en måte en fest for livet hans, for at det er blitt så godt og verdifullt.

Katrine Bragdø, mor til August

Presten understreker at August sin konfirmasjon ikke kan sammenlignes med konfirmasjonen til en vanlig 15-åring. Å ligge på gulvet, høre musikken, gjøre bevegelsene, virker kanskje rart og fremmed i starten for mange av gjestene. Men for August gir det mening og er noe fint og kjent, som han liker, sier Kanehl.

– Hadde han blitt confirmert sammen med andre hadde opplegget vært meningsfylt for oss rundt, men for ham

hadde det vært helt meningsløst. Det var viktig at dette var Augusts konfirmasjon, et øyeblikk venner og familie fikk dele med ham på hans premisser, der det vi gjør gir mening for ham.

Foreldrene til August syntes det var viktig at han også skulle få en fest til konfirmasjonen, slik brødrene hans hadde fått.

Foto: Sigmund Woie Aarhaug

Feiret livet

August mor, Katrine Bragdø, var glad for å kunne vise storfamilien hvor bra sønnen har det nå, etter at han flyttet til Signo-senteret for to år siden.

– For det har ikke alltid vært sånn. Det ble på en måte en fest for livet hans, for at det er blitt så godt og verdifullt, sier hun.

I konfirmasjonstalen til August understreket hun hvor viktig det var for henne at også han fikk en fest, slik tvillingbroren og broren hadde fått. Og for en mor som alltid har opplevd at sønnen ikke har passet inn, var det fint å oppleve en seremoni der alt var på sønnens premisser. Men selv om det ikke var en vanlig konfirmasjon, opplevde hun det som en høytidelig begivenhet. Tilbakemeldinger fra resten av familien var også gode.

– Min bror er ikke så veldig begeistret for seremonier, men han sa det var den fineste konfirmasjonen han hadde vært i.

Holmenkollstafetten 2016

Av Bedir Yiyit

Lørdag 7. mai gikk Holmenkollstafetten av stabelen i hovedstaden.

Dette er verdens største stafettløp med til sammen ca. 44000 løpere fordelt på over 2000 stafettag. Achilles International of Norway arrangerte stafetten for tredje året på rad. Vi var heldige som fikk med oss døvblinde-organisasjonene LSHDB og FNDB slik at vi kunne ha med to lag i år. Det ene laget heter Achilles synhørsel med 15 løpere som er kombinert syns- og hørselshemmede. Det andre heter Achilles MIX, 15 løpere

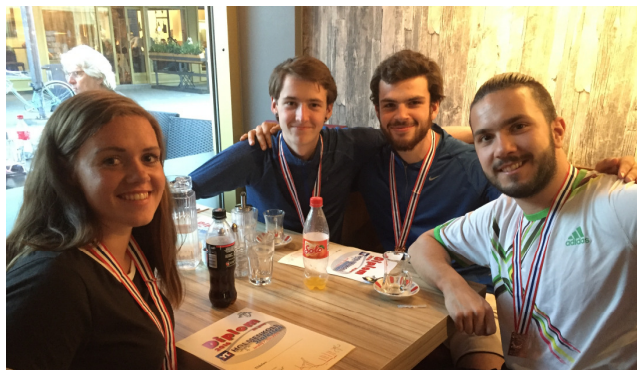
med ulik nedsatt funksjonsevne, men også med døvblinde løpere. De aller fleste løp sammen med hver sin løpeledsager.

Her er noen av deltakerne på Bislett stadion etter målgang

Vi hadde gleden av å få mange gode frivillige ledsagere samt tolk/ ledsagere for døvblinde. Vi er veldig takknemlig for alle ledsagerne som stilte opp.

Deltakerne og ledsagerne kommer fra hele landet.

På bildet sees fire av de kjekke ungdommene som deltok i stafetten.

Fra v. Petrine Olgeirsdottir, Kristian Rugseth, Alexander Azaiza Skavang og Leonard Erik Maresova Roos,

Vi startet fredag i Anatolia restaurant på Tøyen. Det ble gitt informasjon om stafetten av Bedir. Deretter fikk vi servert middag og hadde sosialt samvær.

Lørdag morgen samlet vi hele gjengen på Tøyen på Anatolia restaurant. Her ble det gitt praktisk informasjon, folk fikk hilse på sine ledsagere og startnummer og t-skjorter ble delt ut. Deretter var det tid for å bli inspirert av Tare Teksum. Han fortalte om sin fantastiske tur opp på fjellet Kilimanjaro.

Deretter var det foredrag av fysioterapeut Erik Holme om trening og å komme i gang med fysisk aktivitet.

Så ble det servert en velsmakende lunsj. Etter lunsj dro hver og en sammen med sin ledsager til etappene. På startstrekken stilte flere lag fra andre foreninger med ulike funksjonsned-

settelse. Det viktigste med Holmenkollstafetten er det sosiale rundt arrangementet og at nivået på etappene varierer. Så her er noe for enhver smak, ALLE har mulighet til å delta. Alle var fornøyd med vel gjennomført løp, derav noen nybegynnere og noen erfarne. Senere samme kveld møttes vi igjen på Anatolia restaurant. Her var stemningen på topp og vi fikk servert en nydelig middag. Vi delte ut medaljer og diplomer. Vi kommer til å gjenta suksessen til neste år og håper å se deg der igjen!

På bildene er begge lagene samlet

Vi takker LSHDB og FNDB for deres støtte og samarbeid.

PS! Vil bare minne om at Achilles International of Norway har flere aktiviteter i løpet av året. Bl.a. treningssamlinger, Oslo- og New York marathon og matkurs.

Følg med oss på vår hjemmeside (www.achillesnorway.no) eller på facebook.

Ski for Light i Shanty Creek ved Bellaire, Michigan.

Av Sissel H. Markhus

Jeg nevnte for dere i det forrige Syn-Hør-bladet at jeg skulle skrive litt mer om USA turen og skirennnet i Michigan som Harald Vik og jeg var med på i januar.

Det kan virke litt rart å fortelle om vinter og ski nå midt på sommeren, men pytt.

I slutten av januar reiste altså Harald Vik og jeg sammen med min søster som var ledsager for meg, og Harald Vik hadde med seg 2 tolk/ ledsagere og en ledsager til Michigan i USA for å være med på det som i USA kalles Ski for Light. Ski for Light er den Amerikanske versjonen av Ridderrennet som avholdes på Beitostølen hvert år. Ski for Light ble opprettet i 1975 og de hadde 40 års jubileum i fjor. I år var det altså 41. gang det ble gjennomført.

Ridderrennet er et skirenn for utøvere med syns-, bevegelseshemming eller annet handikap. Ridderrennet avholdes på Beitostølen i Oppland hvert år i slutten av mars måned som en del av den internasjonale Ridderuka. Den blinde plateartisten og helsesportsentusiasten Erling Stordahl innstiftet rennet. Det første rennet ble arrangert 12. april 1964. Men i 1962 startet Stordahl med et skikurs for blinde. I 1968 ble det for første gang arrangert Ridderuke.

Arrangementet har inspirert andre nasjoner, og nylig har også Kina opprettet sin egen Ridderuke. I USA opprettet man altså Ski for Light i 1975. Forresten, Ridderrennet ble tildelt

«Årets hederspris» for idrettsåret 2013 på Idrettsgallaen 2014.

Harald og jeg dro altså til Shanty Creek, Michigan, nordøst i USA. Vi var der i 6 dager, fra søndag 24. til lørdag 30. januar. Det var en lang reise, først med fly fra Gardermoen til Chicago via Stockholm, og deretter med bil fra Chicago til Shanty Creek, Bellaire i Michigan – en kjøretur som tok ca. 8 timer. Egentlig skulle jeg og min ledsager ta et fly via New York, men pga. det fryktelige snøværet som var der akkurat da ble flyet kansellert dagen før avreisen. Vi fikk et nytt fly via Stockholm. Tilfeldigvis kom vi i samme fly som Harald Vik, og det ble en hyggelig flytur med godt selskap. Først fløy vi med SAS fra Oslo til Stockholm, så byttet vi til et større SAS-fly fra Stockholm til Chicago. Flyturen tok i alt 9 timer. Vi landet i Chicago ca. kl.17.45, altså lørdag kveld, og vi hentet bagasjen og var ute fra tollen rundt 19 tiden. Så ble vi kjørt i en minibuss fra flyplassen til bilutleien. Der leide vi 2 biler og vi kjørte ut av Chicago. Heldigvis hadde vi GPS slik at det gikk veldig greit å kjøre ut av Chicago som er en veldig stor by, faktisk USAs tredje største. Vi kjørte i ca. 2,5 timer til Grand Rapids, hvor vi overnattet på et hotell.

Neste morgen, altså søndag morgen spiste vi frokost, pakket sammen og kjørte videre i ca. 5 timer til Shanty Creek Resorts, der vi skulle bo. Det var et ganske stort hotell med svømmebasseng, treningsrom, stort boblebad, et mindre boblebad, badstuer

osv. Det var også et stort område som man kunne rusle rundt på, og det var flere små hus rundt på området. Der det var souvenirbutikk, pub, italiensk restaurant osv. Vi sjekket inn og jeg og min ledsager fikk et stort rom med hver vår Queen-size seng, dvs. 150 cm bred, og jeg følte meg som en dronning. I USA er alt stort, men deilig seng var det og deilig å ha så god plass.

Vi spiste en lett lunsj og ruslet og tittet og studerte området for å bli litt kjent. Middagen var til faste tider hver kveld. Første kveld, altså søndag kveld, måtte alle deltakerne presentere seg selv og fortelle hvem vi er og hvor vi kommer fra. Neste kveld var det alle arrangørene, de frivillige ledsagerne osv. sin tur til å presentere seg. Det var alltid et program hver kveld, under og etter middagen. Det skulle til og med være en spesiell norsk aften. Vi som kom fra Norge, ble også invitert på flere mottakelser, eller «receptions» som de kaller det. Vi fikk servert drikke og fingermat.

Frokosten startet hver morgen kl. 07:30. Siden jeg var med på morgens-trekk-treningen som startet kl. 06.45 måtte jeg stå opp litt før halv sju. Det var tungt, men jeg klarte å trene hver morgen hele uken. Det tok 45 minutter. Så var det frokost kl. 07:30 og informasjon kl. 08:30. Etterpå gikk de fleste tilbake til rommene sine for å gjøre seg klare med skiutstyret. Vi tok skibussen som tok 10 minutter til et sted som heter Schuss Village. Der var det skisenter med alpinbakke og skiløyper. Det var kjørt opp to løyper der, en på 5 km og en på 10 km. Vi kunne velge hvilken distanse vi ville gå. Der kunne vi trene så mye vi ville. Det var veldig bra skiføre siden løypene ble kjørt opp hver morgen før vi kom.

Heldigvis kom det masse snø den dagen vi ankom, og det snødde noen dager fremover slik at det ble godt skiføre for oss. I ukene og dagene før arrangementet, var det mange plussgrader og grønt overalt. Arrangørene var veldig bekymret, men heldigvis kom snøen søndag morgen og det snødde og snødde. Det var flaks, ellers hadde det blitt dårlig føre og vanskelig å arrangere skirenn.

Vi dro til Schuss Village hver dag for å trene på ski, bortsett fra én dag jeg ikke var med fordi det snødde og blåste forferdelig. Jeg og min ledsager gikk tur på bena istedenfor. Det var tungt å gå fordi det blåste mye. Da jeg kom inn igjen svømte jeg en tur i bassenget. Etterpå var det litt styrketrening i treningsrommet og vi avsluttet med et deilig boblebad. Det ble likevel en god treningsøkt, og det ga en god følelse etterpå.

Vi fikk servert god lunsj hver dag på skisenteret. Frokosten og middagen var ikke helt min smak. Jeg hadde heldigvis med meg norsk brød og pålegg slik at jeg fikk i meg litt mer fiber. Det var litt mer mettende mat. Mandag kveld var alle invitert til en mottakelse med fingermat og drikke til før middag.

Tirsdag ettermiddag ble vi invitert til mottakelse i suiten til presidenten for Ski for Light, der også den norske ambassadøren var invitert. Vi var der ca. 1 time. Vi fikk servert vin og snacks. Etterpå gikk vi ned og spiste middag. Jeg fikk sitte sammen med den norske ambassadøren og noen av arrangørene som også var fra Norge. Det var et hyggelig middagsbord sammen med dem. Etterpå gikk vi til baren og fortsatte den gode praten der.

Onsdag ettermiddag og kveld var det

ikke noe spesielt i programmet bortsett fra middagen og informasjonen. Det var egentlig litt deilig, slik at vi fikk kose oss litt utenfor hotellet. Vi gikk til puben og fikk litt avkobling.

Torsdag ble min siste skitrening før skikonkurransen neste dag. Det var samme program hver dag - trene kl. halv sju, så frokost, så informasjon, og gjøre seg klar til skibussen og deretter kjøre til skisenteret i Schuss Village.

Denne kvelden skulle den norske aftenen avholdes. De norske representantene skulle stå for underholdningen. Heldigvis var de norske arrangørene som hadde hovedoppgaven. Men det var visstnok en tradisjon om at alle nye deltakere og ledsagere skulle plukke ut en kandidat de mente fortjente en liten oppmerksomhet. En som hadde gjort inntrykk på oss skulle få en kalender med flotte bilder av norsk natur. De nye deltagerne og ledsagerne måtte stå oppe på podiet og fortelle hvorfor vi hadde valgt denne personen (som også kunne enten være deltaker, ledsager eller en av arrangørene). En person kom altså opp på podiet og mottok gaven.

Fredag morgen var det skikonkurranse for oss svaksynte, blinde og andre handikappede. Og for et fantastisk vær! Plutselig var det strålende sol fra en skyfri og knallblå himmel. Vi gjorde oss klar til Schuss Village der konkurransen skulle gå av stabelen. Et par dager tidligere hadde vi valgt om vi ville gå 5 eller 10 km, og vi skulle gå på idealtid. Dvs. at vi selv skulle sette en tid som vi trodde vi ville bruke på den distansen vi hadde valgt, så skulle vi forsøke å komme nærmest den tiden. Tiden jeg mente jeg skulle bruke var 53,30 minutter. Harald og jeg hadde begge valgt 5 km. Vi fikk utdelt startnummer. Så ble

det min tur til å starte sammen med min ledsager. Jeg kom inn på tiden 48,04 min., altså 5 minutter og 26 sekunder hurtigere enn den tiden jeg hadde satt på forhånd. Dette resulterte i en 2. plass (av 7) i min klasse. Det var en veldig fin tur og en ekstra hyggelig dag i det flotte været. Det var sikkert derfor jeg gikk fortere enn jeg hadde trodd på forhånd.

Etter skirennet spiste vi lunsj før vi satte oss i leiebilen og kjørte hele veien tilbake til flyplassen i Chicago. Vi var fremme ved flyplassen på kvelden etter 6 timers kjøring. Det ble en lang kjøretur på en lang dag. På flyplassen skulle jeg møte min datter Mina som har et utvekslingsår i USA. Hun kom med fly fra Flint i Michigan. Det var veldig godt å se henne igjen etter ½ år borte. Vi tok toget inn til Chicago sentrum, og vi sjekket inn på et hotell som ligger like ved den berømte Millennium Park og Chicagoelven. Elven renner ut i den store sjøen, Lake Michigan. Hotellet lå veldig sentralt. Vi hadde rom høyt oppe i etasjene og det var litt skummelt å se ut av vinduet og se hvor langt ned det var til gata.

Vi koste oss med shopping, café- og restaurantbesøk, turer ved sjøen Lake Michigan og i parken. Chicago har mange høye bygninger, og vi var på toppen av John Hancock Center som er på 100 etasjer og er 344 meter høyt. Vi hadde god utsikt i et strålende vårvær.

Via den norske ambassadøren som vi møtte i Shanty Creek ble vi invitert til lunsj hos generalkonsulen og kona hans. Det var en flott restaurant og vi satt ved vinduet med utsikt over Michigan Avenue. Vi spiste en deilig lunsj med dessert. Etter lunsj tok generalkonsulen oss med på en kjøretur og viste oss litt rundt i Chicago. Det ble en fin søndagsformiddag sammen med dem på en ellers grå og

regntung dag.
Mandag ettermiddag skilte vi lag. Mi-
na dro tilbake til Flint, og vi tilbake til
Norge. Det var en veldig vemodig av-
skjed. Samtidig hadde vi jo hatt en
flott langhelg sammen.

Flotte løyper i Schuss Village

Alle foto innsendt av Sissel Markhus

Meg og Harald Vik

Meg og Jon Tehven, International
President i Sons of Norway

Advokat
Jon Reidar Aae AS
Orkedalsv 53
7300 ORKANGER
Tlf. 72 48 79 90

Mosserødhjemmet
Plutosv 24
3226 SANDEFJORD
Tlf. 33 48 81 00

Hitra
videregående skole
7240 HITRA
Tlf. 72 81 11 90

Orkanger
Ur og Gull AS
Oti-Senteret
7300 ORKANGER
Tlf. 72 48 78 90

coop
byggmix
Tofte
3482 TOFTE
Tlf. 32 79 42 49

Frizzy
Hårsenter
Kjøpmannsg. 16 B
7900 RØRVIK
Tlf. 74 39 08 57

Odd Gleditsch AS
Dronningens gate 3
3211 SANDEFJORD
Tlf. 33 44 83 20

Bryne Rør AS
Vesthagen 9
4340 BRYNE
Tlf. 51 77 82 00

Hetland
videregående skole
Breidablikkv. 16
4017 STAVANGER
Tlf. 51 92 14 00

Specsavers Optikk
Søtvedt Optikk
Bankparken 3
2211 KONGSVINGER
Tlf. 62 88 29 99

BFH SPAREBANK
- din økonomipartner
6440 ELNESVÅGEN
Tlf. 71 26 80 00

NFI Norsk
Formular
Industri AS
Rygghg.
3050 MJØNDALEN
Tlf. 32 27 44 40

Herøy
kommune
6090 FOSNAVÅG
Tlf. 70 08 13 00

Klæbu
Sparebank
7541 KLÆBU
Tlf. 04 358

Ramlo
Sandtak AS
Industriv 63
7080 HEIMDAL
Tlf. 974 66 000

Specsavers Optikk
Hamar
Aslak Bolts gate 48
2316 HAMAR
Tlf. 62 52 34 80

ANONYM
STØTTE

oticon
Wergelandsv 7, 3etg
0167 OSLO
Tlf. 23 25 61 00

AB Maskin
Akslastien 3
7820 SPILLUM
Tlf. 74 27 61 05

interoptikk
Nordfonn
Fokus Butikksenter, Villav 1
1920 SØRUMSAND
Tlf. 63 86 60 70

Moa Optikk AS
Amfi Moa nord
6018 ÅLESUND
Tlf. 70 14 91 90

Hamar kommune
2317 HAMAR
Tlf. 62 51 02 00

Eger Optikk AS
Storgaten 33
4370 EGERUND
Tlf. 51 49 07 78

UniProtect
5643 STRANDVIK
Tlf. 56 58 16 49

Mesterfarge
Brødr Skolbekken
Malerforretning AS
Knappåsen 35, 2120 SAGSTUA
Tlf. 952 77 949

Herøy
Entreprenørforretning
Landarvikveien 65, 8850 HERØY
Tlf. 975 99 458

NOV
National Oilwell Varco Norway AS
Korsvikjoden Ind.omr. 4639 KRISTIANSANDS
Tlf. 38 19 20 00 - www.nov.com

Os
kommune
2550 OS I ØSTERDALEN
Tlf. 62 47 03 00

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE
4001 STAVANGER
Tlf. 51 51 66 00

ORKDAL VIDEREgåENDE SKOLE
FOLLO, ORKDALS. 340, 7300 ORKANGER
www.orkdal.vgs.no
Tlf. 73 86 66 00
e-postadr.: Postmottak.Orkdal@stfk.no

ASKO
- vi forsyner Norge med mat

GECOM AS
Kongeveien 79
3188 HORTEN
Tlf. 33 04 98 80

1814 Atten Fjorten
Assuranseforretning AS
Per Krohgs vei 4 B, 1065 OSLO
Tlf. 22 65 18 14

Tannlege
Tor Frost Nielsen
Strandg. 19, 5013 BERGEN
Tlf. 55 32 67 24

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2014 - 2016

<i>Forbundsleder:</i>	<i>Åshild Johansen</i>
<i>Nestleder:</i>	<i>Kari Kristine Engan</i>
<i>Styremedlemmer:</i>	<i>Bibbi Hagerupsen</i>
	<i>Hege Dahlen</i>
	<i>John Sandell</i>
<i>Varamedlemmer:</i>	<i>Odd Paulsen</i>
	<i>Sissel H. Markhus</i>

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)